

gündem

Avrupa Parlamentosu'nun Hollywood'a karşı Brüksel LUX Ödülleri hamlesi

Doç. Dr. Efe Sıvış

Geçtiğimiz günlerde Avrupa Parlamentosu'nun davetiyle Brüksel'de düzenlenen LUX sinema ödül törenine katıldım. Bu tören aslında kültür sanatın ötesinde siyasi bir hamlenin göstergesiydi. Avrupa kendine yeni bir yön arıyor. 'Stratejik otonomi', 'stratejik pusula', NATO'nun kınlanlığı, ABD'ye bağımlılığın sınırları... Brüksel'de konuşulanlar artık güvenlikle sınırlı değil; daha geniş bir bağımsızlık arayışının parçaları. De Gaulle'ün yıllar önceki rüyası, Amerikan hegemonyasından bağımsız, kendi kararlarını alabilen bir Avrupa, hâlâ gerçekleşmedi. Ama Avrupa bunu başarmaya çalışıyor.

Bu çabanın cephelerinden biri sinema. Çünkü kültürel hegemonya, askeri ya da ekonomik güç kadar belirleyici. LUX Audience Award (Izleyici Ödülü), Avrupa'nın kendi hikâyesini, kendi seçtiği temalarla anlatma çabasının kurumsal bir aracı.

Toplumsal bir tercih

Avrupa Parlamentosu'nun seçtiği bir ön kurul, oluşturduğu 40 filmlik bir listeden beş finalist belirliyor; ardından kazanan, oyların yüzde 50'si halklardan, yüzde 50'si ise Avrupa

Parlamentosu milletvekillerinden gelecek şekilde seçiliyor.

Teoride oldukça şeffaf görünen bu sistemin pratiğinde bazı gri alanlar var. Kaç milletvekilinin gerçekten bu filmleri izleyip oyladığı ya da kaç vatandaşın oy kullandığı gibi kritik veriler bizimle paylaşılmadı. AB'nin 'transparanlık' iddiası ile bu belirsizlik arasındaki çelişki, dikkatimi çekti.

Tören, Parlamento'nun genel kurul salonunda yapıldı. Avrupa Parlamentosu Başkan yardımcısı Sabine Verheyen ev sahibiydi. Konuşmasında ödülün amacını "Avrupa toplumlarının birbirini anlamasını sağlayan hikâyelere ışık tutmak" olarak tanımladı.

Ödülü, İspanyol yönetmen Eva Libertad'ın ilk uzun metrajı "Deaf (Sağır)" aldı. Film, işitme engelli bir kadının annelik sürecini, sağırılık kaynaklı iletişim bariyerleri ve toplumsal uyumsuzluklar üzerinden anlatıyor. Avrupa sinemasının son yıllarda giderek daha fazla yöneldiği 'temsil', 'çeşitlilik' ve 'görünmeyeni görünür kılma' temaları düşünüldüğünde "Deaf"ın ödülü alması estetikten çok toplumsal bir tercihin sonucu gibi duruyor.

Diğer finalistlerden İrlandalı yönetmen Brendan Canty'nin "Christy"si gençlik ve aidiyet meselelerine odaklanırken; İranlı yönetmen Jafar Panahi'nin "It Was Just An

Deaf

Accident" filmi İran'da bireysel özgürlüğü tartışıyordu.

Fransız yönetmen Anna Cazenave Cambet'nin "Love Me Tender"i daha içe dönük, kırılmalı bir ilişki hikâyesi sunarken, Norveçli Joachim Trier imzalı "Sentimental Value", baba-kız ilişkilerini ele alan senaryosuyla gecenin en güçlü adayıydı. Oscar başansı nedeniyle kulislerde ödülün ona gideceği konuşuluyordu. Yapımcı Maria Ekerhovd'la girdiğim basın toplantısında açıkladığı 3.5 milyon dolarlık gişe rakamı da bu beklentiyi destekliyordu.

Törende Avrupa'nın kurmaya çalıştığı politik-estetik dengenin ilginç bir detayını yakaladım. Parlamento sahnesinde, akordeon, saksafon ve kontrbasta oluşan bir trio, Arjantinli Astor Piazzolla'nın bestelerini çaldı. Ödül İspanyol yönetmene giderken, müzikler Arjantinli besteciye aitti. Üstelik Arjantin'i 1500'lerde sömürgeleştiren de İspanya'ydı.

Amerikan hegemonyasından kurtulma çabası

Avrupa'nın sinema üzerinden kurmaya çalıştığı bu denge arayışı, daha geniş bir rekabetin parçası. LUX ve Avrupa Film Akademisi ödülleri, Hollywood hegemonyasına karşı bir 'siklet merkezi' yaratma çabasının araçları. Ancak gerçek şu ki atı alan çoktan Hollywood'u geçti.

Amerikan endüstriyel sinema makinesiyle rekabet etmek kolay değil. Avrupa çok başka bir yerden konuşuyor:

Daha küçük bütçeler, daha politik hikâyeler ve daha niş bir izleyicyle bağ kuruyor.

Gerçekler acı... Küresel izleyici hâlâ Amerikan sinemasının ritmine göre hareket ediyor. Avrupa'nın ürettiği bu alternatif alan ise daha yavaş ve daha sınırlı. Yine de tamamen etkisiz değil.

Çünkü kültürel hegemonya yalnızca büyük bütçelerle değil, zamanla biriken anlatılarla kurulur. Avrupa Birliği, siyasette üstesinden gelmeye çalıştığı Amerikan hegemonyasından, sinema alanında da kurtulmaya çalışıyor.

1945'te kurulan bu düzenin, bugünden yarına değişmesi kolay değil.

Brüksel'i uzun, ince, dikenli bir yol bekliyor.

'Deaf'in yönetmeni Eva Libertad ile.

